

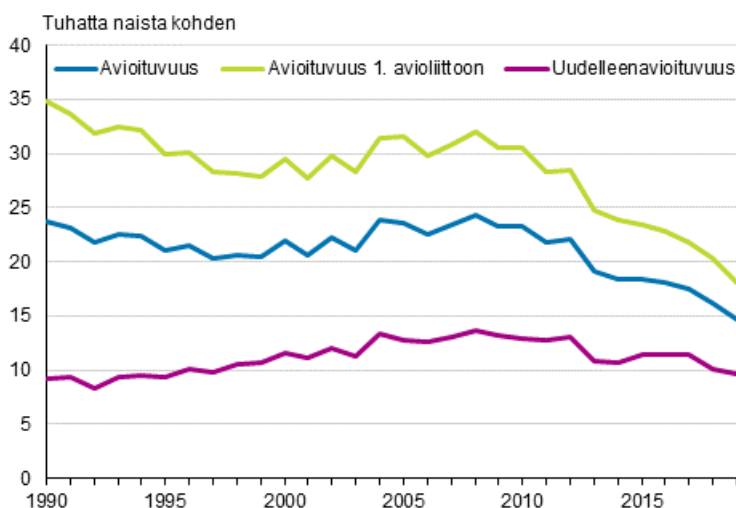
Siviilisäädyn muutokset 2019

Vuosikatsaus

Avioituvuus jyrkässä laskussa – noin joka toinen naimisiin ennen 50. ikävuotta

Tilastokeskuksen mukaan avioituvuus on vähentynyt huomattavasti noin vuosikymmenen ajan. Vuonna 2008 solmittiin 32 900 eri sukupuolta olevien avioliittoa, mutta vuonna 2019 enää 21 900. Avioituvuuden aleneminen hidastui 2010-luvun puolivälissä, mutta aivan viime vuosina aleneminen on syventynyt edelleen. Tähän on vaikuttanut erityisesti se, että ensimmäisiä avioliittoja on solmittu vuosi vuodelta yhä vähemmän. Mikäli vuoden 2019 avioituvuus ensimmäiseen avioliittoon olisi vallitsevana, niin naimattomista miehistä puolet ja naimattomista naisista 55 prosenttia solmisi avioliiton ennen 50. ikävuotta.

Avioituvuus¹, avioituvuus ensimmäiseen avioliittoon² ja uudelleenavioituvuus³ 1990–2019, puoliset eri sukupuolta

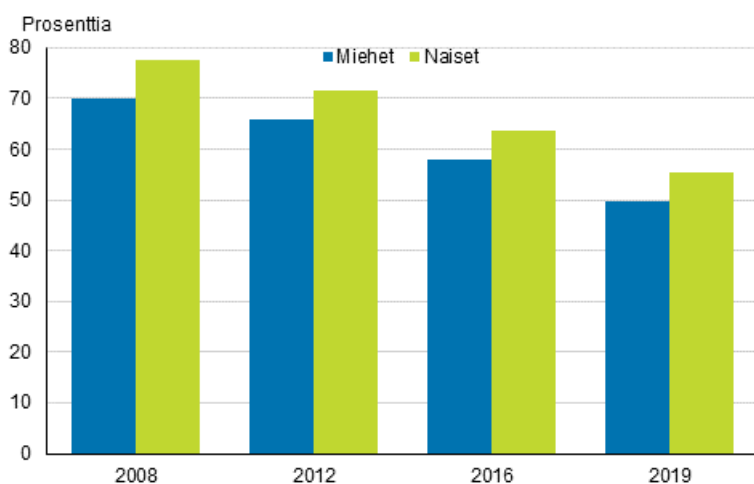
1. Avioliiton solmineet naiset vastaavan keskiikäkiluvun 1 000 yli 15-vuotiasta ei-naimisissa ja ei-rekisteröidyssä parisuhteessa olevaa naista kohti. 2. Ensimmäisen avioliiton solmineet naiset vastaavan keskiikäkiluvun 1 000 yli 15-vuotiasta naimatonta naista kohti. 3. Uudelleen avioituneet naiset vastaavan keskiikäkiluvun 1 000 naimisissa ollutta naista kohti.

Kuviossa esitetään naisten avioituvuuden kehitystä, koska se on samanlainen kuin miesten. Miesten mukaan lasketut luvut ovat vain suurempia kuin naisten paitsi ensimmäisen kerran avioituvuuden luvut, jotka ovat hieman pienempiä kuin naisilla.

Uudelleen avioituvuuden aleneminen on ollut viime vuosina hieman maltillisempaa verrattuna ensimmäiseen avioituvuuteen. Kun ensimmäisen kerran avioituvuus pieneni 22 prosenttia vuodesta 2015 vuoteen 2019, niin vastaavasti uudelleen avioituvuus väheni 16 prosenttia

Edellä olevasta kuviosta näkyy, että vuosi 2008 on ollut avioituvuuden huippuvuosi 2000-luvulla. Voidaan laskea, että mikäli vuoden 2008 avioituvuus ensimmäiseen avioliittoon olisi pysynyt vallitsevana, niin naimattomista miehistä 70 prosenttia ja naimattomista naisista 76 prosenttia olisi avioitunut ennen 50. ikävuottaan. Aikaisemmin jo kerrottiin, että vastaavat luvut olivat vuonna 2019 huomattavasti pienemmät, mikä näkyy seuraavastakin kuviosta.

Ensimmäisen avioliiton ennen 50. ikävuottaan solmivien odotettavissa oleva osuus miehistä ja naisista vuosien 2008, 2012, 2016 ja 2019 avioituvuuden ensimmäiseen avioliittoon mukaan, puoliset eri sukupuolta

Avioliiton solmisella ei ole ikärajaa, joten on mahdollista arvioida eri vuosien avioituvuuden perusteella myös elinikäistä avioituvuutta. Mikäli vuoden 2019 avioituvuus olisi vallitsevana, naimattomista miehistä 54 prosenttia avioituisi elinaikanaan ja naisista 59 prosenttia. Vuonna 2008 vastaavat luvut olivat naimattomille miehille 73 prosenttia ja naisille 78 prosenttia. Vanhemmissa ikäryhmissä avioituvuus on vähäistä, mikä näkyy siten, että elinikäisen avioituvuuden luvut eivät ole olennaisesti suurempia kuin avioituneiden osuus ennen 50. ikävuotta.

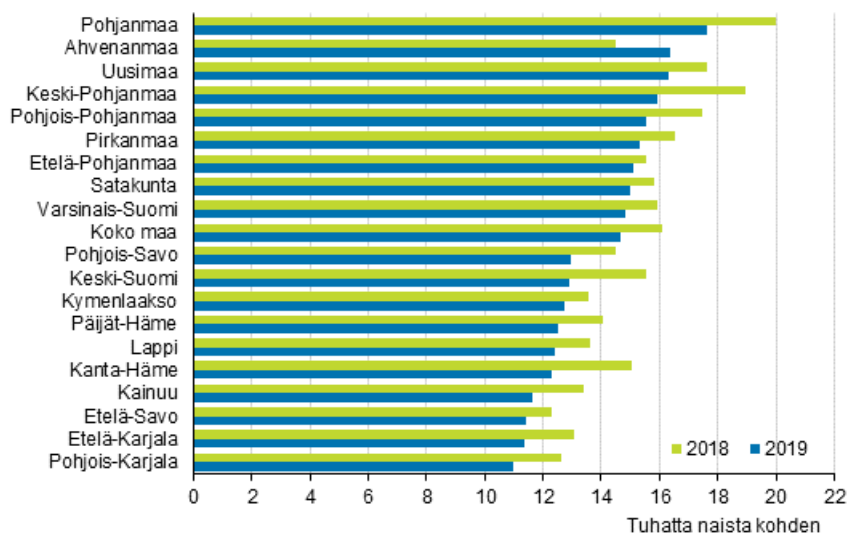
On hyvä pitää mielessä, että vaikka avioliiton solmiminen edes kerran näyttää vähentyneen, se ei merkitse, että parinmuodostus olisi vähentynyt. Koska avoliittoa ei rekisteröidä, niin ei tiedetä, kuinka paljon niitä vuosittain muodostuu. Perhetilastosta nähdään vain avoparien määrä vuoden lopussa. Jotain kuitenkin kertoo, että määrä on jatkuvasti kasvanut. Esimerkiksi eri sukupuolta olevien avoparien määrä oli 263 000 vuonna 2000, mutta vuoteen 2019 mennessä määrä oli kasvanut 347 000:een. Vastaavana ajanjaksona aviopari-perheiden, joissa puoliset ovat eri sukupuolta, määrä väheni 951 000:sta 930 000:een.

Edellä mainitut prosenttiluvut naimattomien odotettavissa olevasta avioitumisesta on tuotettu muodostamalla [elinajantaulun laskentaperiaatteilla](#) avioituvuustaulu. Laskennassa on käytetty viisivuotiskäryhmittäisiä ensimmäisen avioliiton solmineiden avioituvuuslukuja miehille ja naisille. Laskelmassa ei ole huomioitu kuolleisuutta. Se on kuitenkin vähäistä ennen 50. ikävuotta, minkä vuoksi lopputulos antaa hyvän kuvan avioituvuudesta.

Avioituvuus aleni kaikissa Manner-Suomen maakunnissa

Vuonna 2019 vihille mentiin suhteellisesti vilkkaimmin Pohjanmaalla ja vähiten Pohjois-Karjalassa. Avioituvuus väheni suhteellisesti eniten Satakunnassa, 18 prosenttia.

Avioituvuus¹ maakunnittain² ja koko maassa 2018 ja 2019, puoliset eri sukupuolta

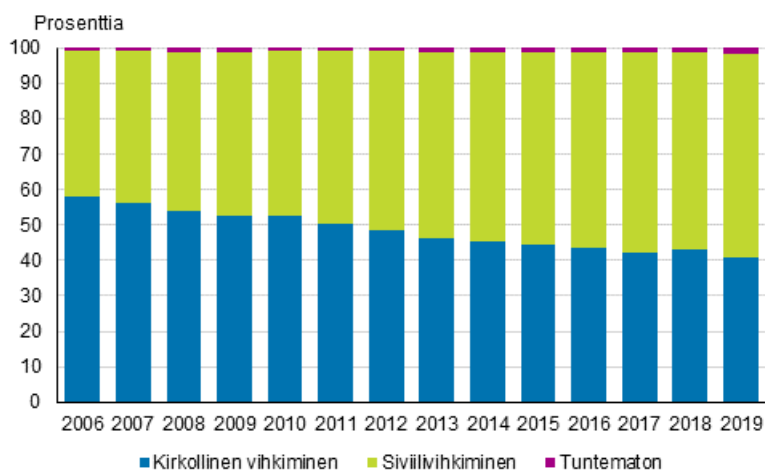

1. Avioliiton solmineet naiset vastaavan keskiikäkiluvun 1 000 yli 15-vuotiasta ei-naimisissa ja ei-rekisteröidyssä parisuhteessa olevaa naista kohti. 2. Aluejako 1.1.2020.

Avioliittoon vihkimisistä selvästi alle puolet kirkollisia

Vuonna 2019 kaikista eri sukupuolta olevien vihkimisistä 41 prosenttia oli kirkollisia. Kirkollisten vihkimisten osuus kaikista solmituista avioliitoista pieneni alle 50 prosentin vuonna 2012. Luvut perustuvat solmittuihin avioliittoihin, joissa jompikumpi tai molemmat eri sukupuolta olevista puolisoista asui vakinaisesti Suomessa avioliittoa solmittaessa.

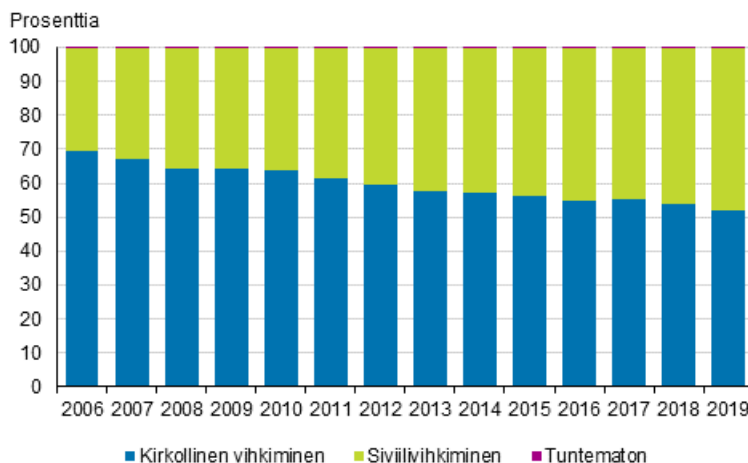
Solmitut avioliitot vihkitavan mukaan 2006–2019, puoliset eri sukupuolta

Ensimmäisen avioliiton solmineista hieman yli 50 prosentilla vihkitapa on edelleen kirkollinen

Vuonna 2019 vihkiminen oli kirkollinen 52 prosentilla eri sukupuolta olevista Suomessa asuneista puolisoista, jotka vihittiin molempien ensimmäiseen avioliittoon. Prosenttiosuus on vähitellen pienentynyt, vuonna 2006 se oli vielä 70.

Ensimmäisen avioliiton solmineet vihkitavan mukaan 2006–2019, eri sukupuolta olevat Suomessa vakinaisesti asuvat

Mikäli kummankin Suomessa asuvan puolison avioliitto on jommankumman tai molempien puolisoitten toinen, niin siviilivihkimisten osuus solmituista avioliitoista on yli 60 prosenttia. Vuonna 2019 siviilivihkimisten osuus oli suurin, 66 prosenttia, kun kumpikin puoliso meni vähintään toisen kerran naimisiin. Edellä oleva tarkastelu perustuu vain Suomessa vakinaisesti asuviin naisiin ja miehiin, koska näissä tapauksissa kummankin puolison avioliiton järjestysnumero on tiedossa.

Kansainvälisten avioliittojen muutokset pieniä

Koko maan avioituvuuden aleneminen näkyi myös kansainvälisten avioliittojen vähenemisenä 1 547:stä 1 386:een vuodesta 2018 vuoteen 2019. Suomessa vakinaisesti asuvista suomalaistaustaisista naisista 6,8 prosenttia avioitui ulkomaalaistaustaisen miehen kanssa vuonna 2019. Vuotta aiemmin osuus oli hieman suurempi, 7,0 prosenttia. Yleisesti ottaen suomalaistaustaisten naisten kansainvälisten avioliittojen osuus kaikista solmituista avioliitoista on kuitenkin vähitellen suurentunut. Vuosina 1990–2000 em. osuus oli 4–5 prosentin tasolla.

Suomessa vakinaisesti asuvien suomalaistaustaisten miesten ja ulkomaalaistaustaisten naisten solmimien avioliittojen osuus kaikista solmituista avioliitoista suureni 7,0 prosenttiin vuonna 2019 edellisvuoden 5,9 prosentista. Edellä mainitun kaltaisten avioliittojen määrä suureni 1 308:sta 1 449:ään.

Suomalaisten ja ulkomaalaisten välisistä avioliitoista ja avioeroista on enemmän tietoa [Maahanmuutto ja kotoutuminen –teemasivuilla](#).

Edelleen lähes neljä kymmenestä ensimmäisestä avioliitosta päättyy eroon

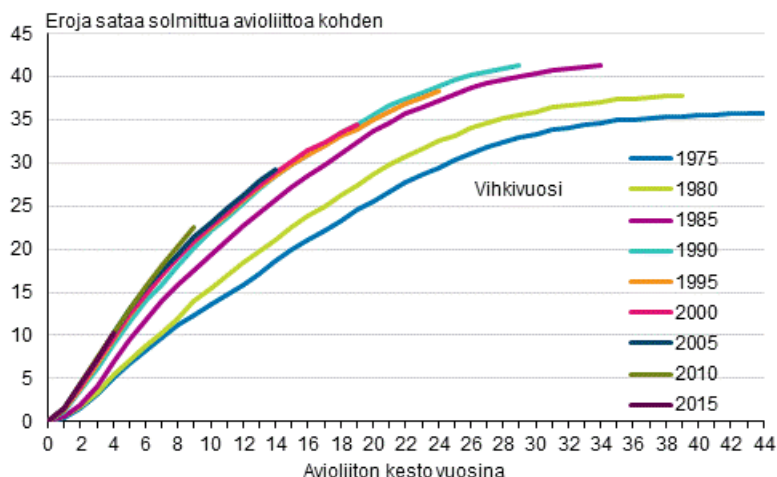
Vuonna 2019 todennäköisyys, että naisen ensimmäinen avioliitto päättyy avioeroon, oli 38 prosenttia, mikä on yhden prosenttiyksikön suurempi kuin 2018. Vuoden 2019 luku on kuitenkin samalla tasolla kuin vuosina 2005–2018, jolloin se on vaihdellut 38:n ja 40:n prosentin välillä. Kiinnostava yksityiskohta on, että ensimmäisen avioliiton päättyminen leskeyteen on hieman todennäköisempää kuin avioliiton päättyminen avioeroon. Edellä mainitut todennäköisyydet perustuvat eri sukupuolta olevien avioparien

yhden vuoden tapahtumiin, joiden avulla tuotetaan tapahtuman toteutumisen todennäköisyys. Tällöin esim. eronneisuus saadaan tiivistettyä yhteen lukuun. Samansuuntaisiin tuloksiin päästään seuraamalla eri vuosina eri sukupuolta olevien solmimien avioliittojen päättymistä eroon keston mukaan, mutta tällöin eronneisuuslukuja on yhtä monta kuin tarkasteltuja avioliittoja solmimisvuosittain.

Yleiskuva on, että 1990-luvulta lähtien avioeronneisuus avioliiton keston mukaan näyttää olevan hyvin samanlaista, eikä siten riipu avioliiton solmimisvuodesta. Esimerkiksi vuosina 1990–2010 solmituista avioliitoista viidesosa oli päättynyt eroon yhdeksäntenä vuonna.

Aivan viime vuosilta näyttäisi kuitenkin olevan viitteitä, että eronneisuus avioliiton alkuvuosina voisi olla hieman pienentymässä. Esimerkiksi vuonna 2014 solmituista avioliitoista 4,7 prosenttia päättyi eroon kolmantena avioliittovuotena, kun taas vuonna 2016 solmituista avioliitoista 4,0 prosenttia ja vuonna 2017 solmituista avioliitoista 3,7 prosenttia. Vastaavasti toisena avioliittovuotena päättyi eroon vuonna 2014 solmituista liitoista 1,7 prosenttia, vuonna 2017 solmituista 1,3 prosenttia ja vuonna 2018 solmituista 1,2 prosenttia. Tämä 0,5 prosenttiyksikön muutos tuntuu pieneltä, mutta pienten lukujen ollessa kyseessä, muutos on suhteellisesti suuri, 29 prosenttia.

Eräinä vuosina avioliiton solmineiden naisten avioerokertymä vuoden 2019 loppuun mennessä, puoliset eri sukupuolta

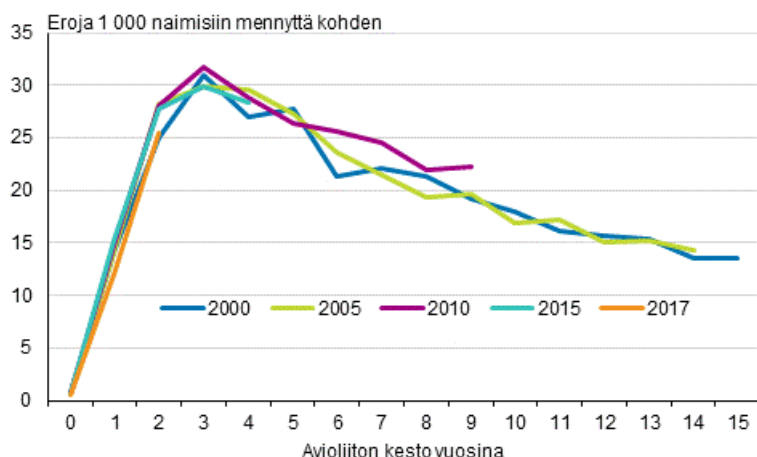

Eronneiden osuus oli pitkään suurinta vuonna 1985 avioliiton solmineilla, kunnes vuonna 1989 solmituista avioliitoista muutaman kymmenyksen suurempi osuus oli päättynyt eroon vuoteen 2017 mennessä. Järjestys ei ole muuttunut vuoden 2019 aikana. Vuonna 1989 solmituista avioliitoista 42,1 prosenttia oli päättynyt avioeroon vuoden 2019 loppuun mennessä. Sen sijaan vuonna 1988 avioliiton solmineiden eronneiden osuus, 41,5 prosenttia, on kivunnut yhden kymmenyksen verran suuremmaksi kuin 1985 solmineiden eronneiden osuus. 40 prosentin eronneiden prosenttiosuuteen päätyvät myös edellä mainittujen vuosien lähivuosina avioliiton solmineet: 1982–1984, 1986–1987 ja 1990–1993. Mikäli eronneisuus pysyy samalla tasolla kuin se on jo pitkään ollut, on hyvin mahdollista, että myös muut 1980-luvun ja 1990-luvun avioliittokohortit yltävät samalle tasolle eronneisuudessa kuin vuonna 1985 ja 1989 avioliiton solmineet.

Avioeron riski kasvaa voimakkaasti avioliiton ensi vuosina

Avioeron riski kasvaa jyrkästi heti avioliiton alkuvuosina, kuten seuraavasta kuviosta näkyy. Riski on ollut huipussaan kolmantena tai neljäntenä vuotena, kun on tarkasteltu vuodesta 1990 lähtien eri vuosina avioliiton solmineiden eronneisuutta. Eroamisen huipun saavuttamisen jälkeen eron riski pienenee hyvin samalla tavalla kaikissa avioliittokohorteissa. Kuviosta näkyy jo edellä mainittu aivan viime vuosien kehitys, jonka mukaan eron riski avioliiton alkuvuosina on hieman pienentynyt verrattaessa vuosia 2015 ja 2017. Tulevat vuodet näyttävät, onko pienemisessä kyse vain satunnaisvaihtelusta.

Avioerot avioliiton solmimisvuoden ja avioliiton keston mukaan, naiset, puoliset eri sukupuolta

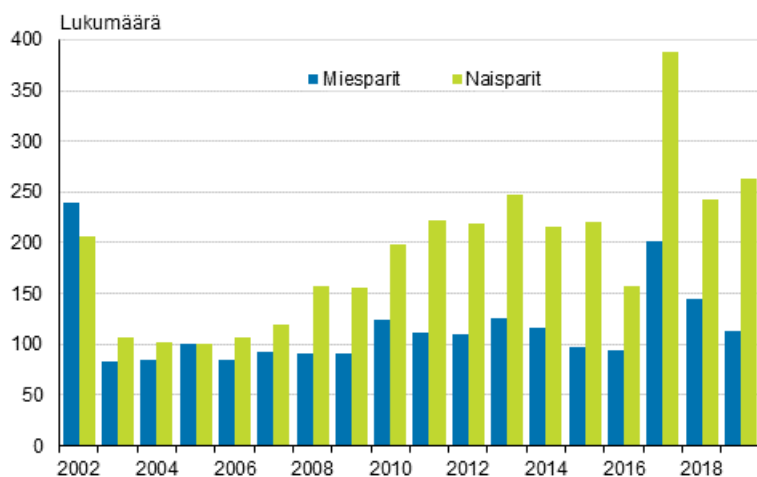

Samaa sukupuolta olevat solmineet avioliittoja lähes saman verran kuin edellisenä vuonna

Vuonna 2019 samaa sukupuolta olevien solmittujen avioliittojen määrä väheni 376:een edellisen vuoden 387:stä. Vuoden 2017 lakimuutoksen jälkeen tapahtunut voimakas lasku vuonna 2018 ei jatkunut vuonna 2019. Tosin miespareilla määrän lasku jatkui edelleen, mutta tätä paikkasi naisparien solmimien avioliittojen määrän kasvu verrattuna edelliseen vuoteen.

Vuodesta 2006 lähtien naiset ovat rekisteröineet parisuhteita vuosittain miehiä enemmän. Tähän ei ole tullut muutosta, kun vuonna 2017 alettiin solmia avioliittoja rekisteröidyn parisuhteen sijasta. Joinakin vuosina uusien naisparien määrä on ollut kaksinkertainen uusien miesparien määrään verrattuna.

Parisuhteiden rekisteröinnit 2002–2016 sekä parisuhteiden rekisteröinnit ja samaa sukupuolta olevien solmitut avioliitot 2017¹–2019

1. Vuosi 2017 sisältää sekä rekisteröidyt parisuhteet että solmitut avioliitot. Vuodesta 2018 lähtien solmitut avioliitot.

Miesparin vanhemman puolison keski-ikä selvästi korkeampi kuin naisparin vanhemman puolison

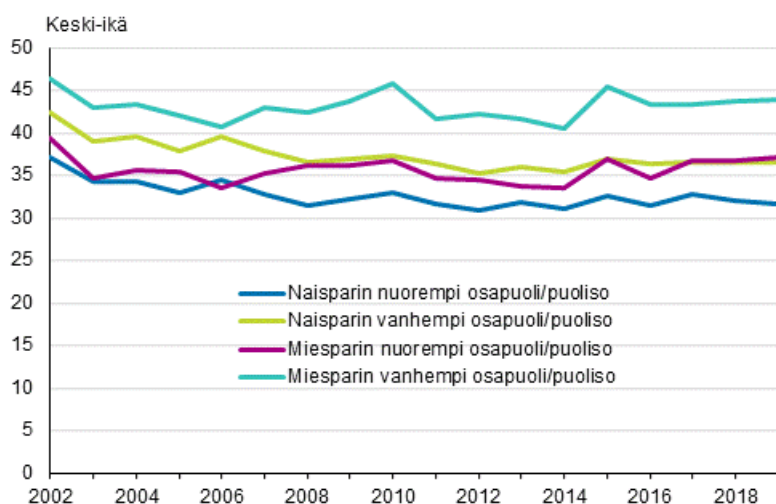
Tarkasteltaessa ensimmäisen rekisteröidyn parisuhteen tai ensimmäisen avioliiton solmineita samaa sukupuolta olevia pareja, miesparien vanhemman puolison keski-ikä on ollut koko ajan naisparien

vanhemman puolison keski-ikää selvästi korkeampi: pienimmillään keski-ikäen ero oli vuonna 2006. Vuonna 2019 ensimmäisen avioliiton solmineiden miesparien vanhemman puolison keski-ikä oli 44 vuotta, kun naisparien vanhemman keski-ikä oli 36 vuotta. Vastaavasti miesparien nuorempien puolisoitten keski-ikä oli 37 vuotta vuonna 2019, kun naisparien nuoremmilla puolisoilla se oli 32 vuotta.

Koko tarkastelujaksolla vuodesta 2002 lähtien ensimmäisen rekisteröidyn parisuhteen tai ensimmäisen avioliiton solmineiden naisparien keski-ikä osoittavat lievää laskusuuntaa. Toisin sanoen nykyisin ensimmäisen avioliiton solmineiden naisparien puolisoit ovat hieman nuorempia kuin aiemmin. Miespareilla tällaista ei ole havaittavissa.

Ensimmäisen avioliiton solmineiden samaa sukupuolta olevien puolisoitten keski-ikäen trendi ei näytä seuraavan eri sukupuolta olevien puolisoitten keski-ikäen suuntaa. Ensimmäisen avioliiton solmineiden eri sukupuolta olevien puolisoitten keski-ikäet ovat olleet pitkään nousussa, esimerkkinä [vaimojen keski-ikä](#).

Miesten ja naisten keski-ikä ensimmäistä parisuhdetta rekisteröitäessä 2002–2016 ja ensimmäistä avioliitto solmittaessa 2017–2019, puolisoit samaa sukupuolta

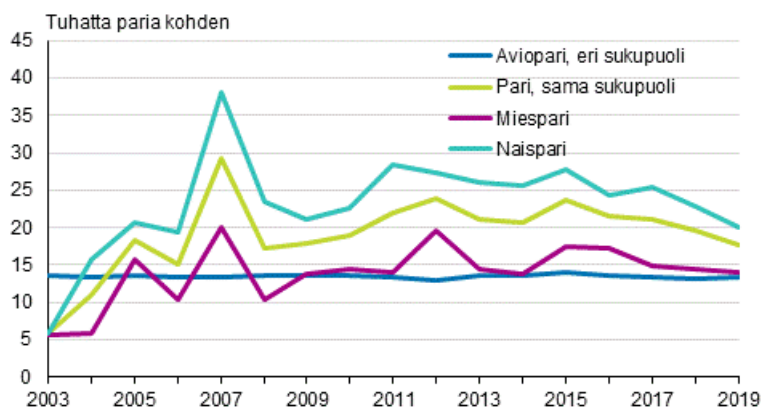
Samaa sukupuolta olevien parien eronneisuus edelleen alenemassa

Samaa sukupuolta olevien parien eronneisuus on vuoden 2015 jälkeen koko ajan vähentynyt. Aivan viime vuosina eronneisuus on vähentynyt aiempaa jyrkemmin. Sen sijaan eri sukupuolten avioeronneisuus on pysynyt lähes muuttumattomana.

Vuonna 2019 eronneisuuden muutos oli pieni eri sukupuolta olevilla pareilla edellisvuoteen verrattuna toisin kuin samaa sukupuolta olevilla pareilla. Samaa sukupuolta olevien parien eronneisuus aleni 10 prosenttia, kaksi prosenttiyksikköä edellisvuotta enemmän. Samaa sukupuolta olevien parien eronneisuus oli 18 tuhatta paria kohden, edellisenä vuonna luku oli 20. Vastaava eri sukupuolten avioeronneisuusluku pysyi ennallaan ollen 13 tuhatta paria kohden.

Mies- ja naisparien eronneisuuden välillä on ollut selvä ero, sillä naisparien eronneisuus on ollut vuodesta 2004 lähtien huomattavasti yleisempää kuin miesparien. Vuonna 2019 sekä nais- että miesparien eronneisuus aleni, mutta naisparien eronneisuus paljon enemmän kuin miesparien. Sen vuoksi koko saman sukupuolen parien eronneisuus pieneni edellisvuotta paljon voimakkaammin.

Rekisteröityjen parien eronneisuus¹ ja avioeronneisuus 2003–2019

1. Erot rekisteröidystä parisuhteesta 2003–2019. Vuodesta 2017 lähtien sisältää myös samaa sukupuolta olevien avioparien erot.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Avioituvuus² maakunnittain¹ 2008–2019, puoliset eri sukupuolta.....10

Liitetaulukko 2. Avioerot äidin iän ja alle 18-vuotiaiden lasten lukumäärän mukaan 2019, puoliset eri sukupuolta.10

Laatuseloste, siviilisäädyn muutokset.....11

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Avioituvuus² maakunnittain¹ 2008–2019, puoliset eri sukupuolta

Alue ¹	Vuosi											
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Koko maa	24,4	23,3	23,2	21,9	22,1	19,1	18,4	18,5	18,2	17,6	16,1	14,7
Uusimaa	26,6	25,8	25,1	23,4	23,2	20,7	20,0	20,1	19,7	19,4	17,6	16,3
Varsinais-Suomi	25,0	23,2	22,9	21,1	21,2	18,6	18,4	18,4	17,8	18,1	15,9	14,8
Satakunta	23,6	21,4	20,9	21,5	21,4	18,8	17,5	18,0	19,2	17,6	15,8	15,0
Kanta-Häme	25,8	22,4	21,1	21,5	21,5	19,2	17,9	17,0	17,5	16,0	15,0	12,3
Pirkanmaa	26,2	25,3	25,6	24,6	24,6	21,5	20,1	20,4	19,5	19,0	16,5	15,3
Päijät-Häme	21,1	20,9	20,7	18,9	18,8	16,7	15,8	16,7	14,8	14,1	14,1	12,5
Kymenlaakso	22,7	21,8	21,1	19,5	20,1	17,6	15,8	15,8	15,9	14,8	13,6	12,7
Etelä-Karjala	18,4	19,8	19,4	19,8	17,3	14,9	15,7	14,2	15,2	13,7	13,1	11,3
Etelä-Savo	17,3	15,3	16,4	15,8	15,5	14,2	13,5	13,5	13,3	12,9	12,3	11,4
Pohjois-Savo	21,4	19,0	20,2	19,5	20,8	17,1	16,2	15,5	14,6	15,2	14,5	12,9
Pohjois-Karjala	19,4	17,6	18,9	16,9	19,4	15,7	15,9	15,2	15,6	14,2	12,6	11,0
Keski-Suomi	23,5	23,2	23,0	21,3	22,0	17,9	16,5	16,6	17,6	16,1	15,5	12,9
Etelä-Pohjanmaa	22,3	22,0	22,8	21,6	22,2	18,1	18,6	18,2	17,1	16,1	15,6	15,1
Pohjanmaa	27,4	24,0	24,6	22,8	22,4	19,2	18,6	20,1	21,2	20,2	20,0	17,6
Keski-Pohjanmaa	25,8	24,6	27,0	27,1	25,0	21,1	21,7	24,3	22,2	21,0	19,0	15,9
Pohjois-Pohjanmaa	27,8	27,2	27,5	25,2	25,6	21,1	21,0	20,4	19,9	19,2	17,5	15,5
Kainuu	18,7	19,2	17,6	16,3	18,6	14,3	14,7	14,3	14,3	13,8	13,4	11,7
Lappi	20,0	19,6	20,7	19,2	21,7	17,1	16,4	16,7	16,4	14,7	13,4	12,4
Ahvenanmaa	21,0	17,9	21,0	16,3	20,2	16,7	16,2	16,5	17,0	15,3	14,5	16,4

1) Aluejako 1.1.2020.

2) Avioliiton solmineet naiset vastaavan keskiikäkiluvun 1 000 yli 15-vuotiasta ei-naimisissa ja ei-rekisteröidyssä parisuhteessa olevaa naista kohden.

Liitetaulukko 2. Avioerot äidin iän ja alle 18-vuotiaiden lasten lukumäärän mukaan 2019, puoliset eri sukupuolta

Äidin ikä	Lasten lukumäärä								
	Yhteensä	0	1	2	3	4	5	6-	0-17 lapsia yhteensä
Yhteensä	13 162	4 900	2 766	3 621	1 341	368	114	52	16 387
-19	11	7	3	1	–	–	–	–	5
20-24	264	152	62	44	6	–	–	–	168
25-29	1 067	406	262	289	83	25	2	–	1 199
30-34	1 970	509	411	653	268	91	30	8	3 084
35-39	2 516	384	448	1 046	424	136	49	29	4 776
40-44	2 409	389	553	953	394	86	25	9	4 168
45-49	1 913	651	599	483	145	22	8	5	2 154
50-54	1 381	870	339	143	21	7	–	1	722
55-59	806	712	84	9	–	1	–	–	106
60-	825	820	5	–	–	–	–	–	5

Laatuseloste, siviilisäädyn muutokset

1. Tilastotietojen relevanssi

Suomen väestötilasto perustuu Digi- ja väestötietoviraston ja Ahvenanmaan valtionviraston ylläpitämästä väestötietojärjestelmästä saataviin tietoihin. Tietojen rekisteröinti perustuu kuntien, kansalaisten ja viranomaisten lakisääteisiin ilmoituksiin. Vuodesta 1975 lähtien Tilastokeskus on saanut väestötiedot väestötietojärjestelmästä.

Suomen viimeinen henkikirjoitus tehtiin 1.1.1989. Sen jälkeen väestötietojärjestelmää on päivitetty muutosilmoituksin. Väestötietojärjestelmään tallennettavat tiedot määrittelee laki väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista (21.8.2009/661). Päättyneen vuoden väestömuutosilmoituksia odotetaan seuraavan vuoden tammikuun viimeiseen päivään asti.

Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia yhteiskuntaoloja koskevia tilastoja (Laki tilastokeskuksesta 24.1.1992/48). Näihin kuuluvat myös väestötilastot.

Kotikuntalain mukaan henkilön kotikunta ja asuinpaikka merkitään väestötietojärjestelmään. Kotikunta on kunta, jossa henkilö asuu tai se, jota hän pitää kotikuntanaan asumisensa, perhesuhteidensa, toimeentulonsa tai muiden vastaavien seikkojen johdosta tai johon hänellä on em. seikkojen perusteella kiinteä yhteys (Kotikuntalaki 201/1994). Väestötietojärjestelmässä väestö jaetaan läsnä- ja poissaoleviin. Läsnäolevia ovat kaikki maassa vakinaisesti asuvat henkilöt. He ovat joko Suomen kansalaisia tai ulkomaalaisia. Poissaolevaan väestöön siirretään Suomen kansalainen, joka muuttaessaan on ilmoittanut olevansa vähintään vuoden poissa Suomesta. Poikkeuksen muodostavat ne Suomen kansalaiset, jotka ovat diplomaatteja, kehitysyhteistyössä toimivia yms. (Kotikuntalaki 201/1994). Väestömuutostilastoa laadittaessa on otettu huomioon vain tapahtumahetkellä läsnäolevien väestömuutokset. Henkilön siirtyminen muualta Suomeen luetaan mukaan väestötilastoon, jos hänen muuttoilmoituksella kotipaikakseen ilmoittama asuinpaikka myöhemmin hyväksytään hänen vakinaiseksi asuinpaikakseen.

Avioerot

Avioerotilasto perustuu tuomioistuinten väestötietojärjestelmään ilmoittamiin päätöksiin myönnetyistä avioeroista. Tilastossa ovat mukana myös ne tapaukset, joissa Suomessa vakinaisesti asuville henkilöille on myönnetty ero jossakin ulkomaan tuomioistuimessa. Jos avioero on myönnetty ulkomailla, siitä on esitettävä selvitys rekisterinpitäjälle avioeron rekisteröimiseksi. Poikkeuksena ovat Ruotsissa Suomen kansalaiselle myönnetty avioerot, joista Ruotsin rekisterinpitäjä ilmoittaa suoraan rekisterinpitäjälle Suomessa.

Ulkomailla Suomen kansalaiselle myönnetty avioero vaatii yleensä Helsingin hovioikeuden vahvistuksen ennen rekisteröintiä. Ilman vahvistusta voidaan rekisteröidä Pohjoismaissa annetut avioeropäätökset sekä EU-maissa 1.3.2001 tai sen jälkeen myönnetty avioeropäätökset.

Vuosina 1980–2016 avioeroilla tarkoitettiin Suomessa vakinaisesti asuvien naisten eroja ellei toisin ollut mainittu. Tilastovuodesta 2017 lähtien avioeroiksi tilastoidaan avioerot, joissa vähintään toinen puolisoista on asunut vakinaisesti Suomessa avioeron myöntämispäivänä. Avioliittolain muutos, joka tuli voimaan 1.3.2017, mahdollisti sen, että samaa sukupuolta olevat voivat solmia avioliiton (156/2015). Vuodesta 2017 lähtien avioerojen kokonaismäärä muodostuu eri sukupuolta ja samaa sukupuolta olevien avioerojen määrästä.

Avioliittolain muutos (411/1987), joka tuli voimaan 1.1.1988, helpotti avioeron saantia. Avioerojen määrä kasvoi loppuvuodesta 1988, jolloin ensimmäiset lain muutoksen mukaiset erot olivat mahdollisia (1/2 vuoden harkinta-aika). Avioliittolaissa ei ole enää säännöksiä ”avioliiton peruuntumisesta”. Ennen uutta 1988 voimaan tullutta lain muutosta nämä olivat omina luokkinaan, nyt avioerojen joukossa.

Seuraavassa määritellyt tunnusluvut voidaan laskea naisille ja miehille, vaikka ne on määritelty laskettavaksi vain naisille.

Ikäryhmittäisellä avioeronneisuusluvulla tarkoitetaan tietyn ikäryhmän naisten erojen määrää tuon ikäryhmän keskiväkiluvun 1000 naimisissa olevaa naista kohden.

Avioeron todennäköisyys ensimmäisille avioliitoille on tuotettu monitilaisia elinajantauluja soveltamalla. Elinajantaulujen pohjana ovat tilastovuoden naisten ikäryhmittäiset avioituvuus-, kuolevuus-, leskeytymis- ja avioeronneisuusluvut huomioimatta miehen ikää tai sitä, onko avioliitto miehelle ensimmäinen vai ei.

Avioliitot

Avioliittotilasto perustuu maistraattien väestötietojärjestelmään tallentamiin tietoihin solmituista avioliitoista. Kirkollisista vihkimisistä maistraatit saavat tiedot seurakunnista. Vuosina 1980–2016 solmituilla avioliitoilla tarkoitettiin Suomessa vakinaisesti asuvien naisten avioliittoja ellei toisin ollut mainittu. Tilastovuodesta 2017 lähtien solmituilla avioliitoilla tarkoitetaan avioliittoja, joissa avioliiton solmimishetkellä vähintään toinen puolisoista asuu vakinaisesti Suomessa. Avioliittolain muutos, joka tuli voimaan 1.3.2017, mahdollisti sen, että samaa sukupuolta olevat voivat solmia avioliiton (156/2015). Vuosittain solmittujen avioliittojen kokonaismäärä on siten eri sukupuolta ja samaa sukupuolta olevien puolisoitten solmimien avioliittojen määrä.

Eri sukupuolta olevien naimisiin menneiden miesten ja naisten määrä ei ole sama, koska niiden solmittujen avioliittojen lukumäärä, joissa osapuolina ovat Suomessa vakinaisesti asuva nainen ja ulkomailla vakinaisesti asuva mies, on eri kuin niiden, joissa osapuolina ovat Suomessa vakinaisesti asuva mies ja ulkomailla vakinaisesti asuva nainen.

Avioliittolakiin tehdyn muutoksen myötä 1.6.2019 lähtien Suomessa avioliittoon ei saa mennä alle 18-vuotias (351/2019).

Seuraavassa määritelty tunnusluku voidaan laskea naisille ja miehille, vaikka se on määritelty laskettavaksi vain naisille.

Ikäryhmittäisellä avioituvuusluvulla tarkoitetaan tietyn ikäryhmän avioliiton solmineiden naisten määrää tuon ikäryhmän keskiväkiluvun 1000 ei-naimisissa ja ei-rekisteröidyssä parisuhteessa olevaa naista kohden.

Rekisteröity parisuhde

Rekisteröity parisuhde on kahden samaa sukupuolta olevan 18 vuotta täyttäneen henkilön rekisteröity parisuhde (Laki rekisteröidystä parisuhteesta 9.11.2001/950). Parisuhteen rekisteröi siviilivihkimisen toimittamiseen oikeutettu viranomais. Mahdollisuus rekisteröidä parisuhde Suomessa päättyi helmikuun viimeinen päivä 2017 (laki rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain muuttamisesta 250/2016). Maaliskuun alusta lähtien 2017 samaa sukupuolta olevat henkilöt ovat voineet solmia avioliiton (156/2015). Rekisteröity parisuhde purkautuu, kun parisuhteen toinen osapuoli kuolee tai julistetaan kuolleeksi taikka parisuhde puretaan tuomioistuimen päätöksellä.

Tilasto rekisteröidyistä parisuhteista perustuu väestötietojärjestelmän tietoihin. Rekisteröityjen parien erotilasto perustuu tuomioistuinten väestötietojärjestelmään päivittäisiin tietoihin myönnettyistä eropäätöksistä.

Avioliittolain muutoksen myötä Suomessa rekisteröidyn parisuhteen osapuolet voivat muuttaa parisuhteensa avioliitoksi tekemällä sitä koskevan yhteisen ilmoituksen Digi- ja väestötietovirastolle. Rekisteröity parisuhde jatkuu avioliittona siitä päivästä, jona maistraatti on saanut ilmoituksen. Tilastossa ilmoituksella avioliitoiksi muuttuneita rekisteröityjä parisuhteita ei lasketa vuositilastoon solmituiksi avioliitoiksi.

Siviilisääty

Henkilön siviilisäädyllä on tarkoitettu avioliittolain (234/29) mukaista asemaa. On huomioitava, ettei avioliitto ole siviilisääty. Avioliitossa elää jokaisen siviilisäädyn edustajia, myös virallisesti edelleen naimisissa olevia.

Nykyiset avioerosäännökset eivät enää tunne asumuseron käsitettä. Vanhojen avioerosäännösten nojalla ennen 1.1.1988 asumuseroon tuomitut ja edelleen asumuserossa elävät on tilastoissa luettu naimisissa oleviin.

Siviilisäätyluokitus on seuraava: naimaton, naimisissa, eronnut, leski, rekisteröidyssä parisuhteessa, eronnut rekisteröidystä parisuhteesta, leski rekisteröidyn parisuhteen jälkeen.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Väestötietojärjestelmän tietojen ylläpidosta vastaavat Digi- ja väestötietovirasto ja Ahvenanmaan valtionvirasto. Eri toimijat tallentavat tiedot maassa asuvan väestön keskuudessa tapahtuvista väestönmuutoksista väestötietojärjestelmään. Tietojen rekisteröinti perustuu kuntien, kansalaisten ja viranomaisten lakisääteisiin ilmoituksiin. Esimerkiksi, tuomioistuimet vievät tiedot avioeroista väestötietojärjestelmään.

Tilastokeskus saa väestötietojärjestelmästä väestönmuutostiedot viikoittain.

Tilastokeskus on odottanut tietoja edellisen tilastovuoden väestönmuutoksista seuraavan vuoden tammikuun loppuun asti lukuun ottamatta kuolleena syntyneiden tietoja, joita on odotettu syyskuun loppuun. Tammikuun jälkeen ilmoitetut tiedot edellisten vuosien väestönmuutoksista sisältyvät seuraavan tilastovuoden aineistoon. Välillä helmikuu tilastovuosi ja tammikuu tilastovuosi+1 ilmoitetut neljän edeltävän vuoden tapausten tiedot sisältyvät tilastovuoden aineistoon.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Yleisesti ottaen väestötietojärjestelmää voidaan pitää henkilöiden suhteen erittäin kattavana. Jotta henkilö saa henkilötunnuksen, hänet on kirjattava väestötietojärjestelmään. Eläminen Suomessa ilman henkilötunnusta on käytännöllisesti katsoen mahdotonta. Laillinen työssäkäynti, pankkitilin avaaminen, asioiminen viranomaisten kanssa jne. edellyttää henkilötunnusta.

Väestötietojärjestelmää on pidetty yllä henkikirjoituksen lakkauttamisen jälkeen vuodesta 1989 pelkästään väestönmuutosilmoituksin. Näiden oikeellisuudesta kertoo väestötietojärjestelmästä tehty osoitteiden luotettavuustutkimus.

Digi- ja väestötietovirasto on teettänyt Tilastokeskuksella otantatutkimuksia osoitetietojen oikeellisuudesta. Noin 11 000 hengeltä tiedustellaan, onko heidän osoitteensa väestötietojärjestelmässä oikea. Viimeisimmässä vuoden 2012 tutkimuksessa vastanneista 98,9 prosentilla tieto oli oikein.

Kunnallisvaalien yhteydessä ulkomaalaisten äänioikeusilmoitusten palautukset paljastavat yleensä noin 1000 henkeä, jotka ovat muuttaneet maasta ilmoitusta tekemättä ja ovat siten olleet edelleen tilastoituna väestöön. Digi- ja väestötietovirasto poistaa heidät väestötietojärjestelmän maassa asuvasta väestöstä ennen seuraavaa vuodenvaihdetta.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Lopulliset väestönmuutostilastot julkistetaan vuosittain huhti-toukokuussa lukuun ottamatta tilastoa kuolleena syntyneistä, joka on saatavissa lokakuussa. Aluejakona on vuodesta 1999 lähtien käytetty seuraavan vuoden ensimmäisen päivän aluejakoa. Näin ollen kunnat, jotka yhdistyvät vuoden ensimmäisenä päivänä on tilastoitu yhteen jo edellisen vuoden viimeisen päivän tilastoihin. Tieto yhdistyneiden kuntien väestönmuutoksista ennen yhdistymistä on saatavilla vuodesta 2003 lähtien.

Kunnittaisia ennakkollisia väestötietoja on saatavilla kuukausittain. <http://www.stat.fi/til/vamuu/tau.html>.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Väestön perustiedot on saatavilla sähköisessä muodossa kunnittain tai kuntaa suuremmilla aluejaoilla Tilastokeskuksen veloittamattomassa tietopalvelussa osoitteessa:

<http://tilastokeskus.fi/tup/tilastotietokannat/index.html>

Väestötilastoja vuodesta 1750 lähtien on digitoitu pdf-muotoon Kansalliskirjaston Doria palveluun.

[Väestörakenne ja Väestönmuutokset –julkaisuja Doriassa.](#)

[Väestölaskenta-julkaisuja Doriassa.](#)

Maksullisessa sähköisessä Väestötilastopalvelussa on saatavilla eritellympää tietoa väestöstä mm. kunnan osa-alueittain. Palvelusta saa lähempiä tietoja osoitteesta:

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Vertailtavissa olevia alueellisia väestönmuutosaikasarjoja on saatavissa maksuttomasti vuodesta 1990 lähtien. Taulukoissa ilmoitetaan aina mitä aluejaotusta on käytetty.

Väestönmuutostietoja syntyneiden, kuolleiden ja avioliiton solmineiden määristä on saatavilla vuodesta 1749 lähtien. Vuodesta 1773 lähtien on tietoja synnyttäneistä äideistä viisivuotiskäryhmittäin ja vuodesta 1936 lähtien kaikista syntyneistä lapsista äidin iän mukaan. Vuoden 1877 tilastouudistuksen myötä kuolleista alettiin keräämään tietoja 1-vuotiskäryhmittäin, joka mahdollisti tarkkojen kuolleisuus- ja elinajan taulujen laskemisen aloittamisen 1880-luvulta alkaen. Em. tilastouudistuksen ansiosta myös maassamuutosta ja avioeroista alettiin kerätä tietoja vuosittain.

Avioliittolain muutos 1.3.2017 mahdollisti samaa sukupuolta oleville solmia avioliitto. Tämä merkitsee, että vuodesta 2017 lähtien vuosittain solmittujen avioliittojen kokonaismäärä muodostuu solmituista avioliitoista, joissa puoliset voivat olla eri tai samaa sukupuolta.

Vuosina 1980–2016 vuosittain solmittujen avioliittojen kokonaismäärä muodostui avioliitoista, joissa vähintään vaimo asui vakinaisesti Suomessa. Vuodesta 2017 lähtien eri sukupuolten solmimien avioliittojen kokonaismäärään lasketaan mukaan myös ne solmitut avioliitot, joissa vain aviomies asuu avioitumishetkellä vakinaisesti Suomessa. Uutta laskentatapaa soveltaen on kuitenkin mahdollista taulukoida taannehtivasti vertailukelpoisia eri sukupuolten solmimien avioliittojen määriä vuodesta 1990 lähtien.

Taulukoitaessa siviilisäädyn muutosten tietoja alueittain, esim. kunnittain, niissä tapauksissa, joissa pariskunta asuu vakinaisesti Suomessa, mutta puolisoiden tai osapuolien tapahtumahetken asuinkunnat eivät ole samat, valitaan eri sukupuolten muutostapahtumassa naisen asuinkunta ja samaa sukupuolten olevien muutostapahtumassa nuoremman puolison tai osapuolen asuinkunta. Menettelyn periaate on sama kuin aiemminkin. Muissa tapauksissa valitaan sen puolison tai osapuolen asuinkunta, joka asuu vakinaisesti Suomessa.

Rekisteröityjen parisuhteiden vahvistamisten määristä on saatavissa tietoja vuodesta 2002 vuoteen 2017 ja erojen määristä vuodesta 2002 lähtien. Samaa sukupuolta olevien solmimien avioliittojen ja erojen määristä on saatavissa tietoja vuodesta 2017 lähtien.

Koko maan väestönmuutosten aikasarja alkaa vuodesta 1749.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastokeskuksen muissa tilastoissa pohjatietona väestön osalta käytetään väestötilaston aineistoa. Näin ollen Tilastokeskuksen eri tilastot täsmäyvät väestötietojen suhteen.

Lisätietoja

Timo Nikander 029 551 3250
Vastaava osastopäällikkö:
Hannele Orjala

info@tilastokeskus.fi
www.tilastokeskus.fi

Lähde: Siviilisäädyn muutokset 2019. Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute